

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 13.12.1963, sp. zn. Pls 5/63, ECLI:CZ:NS:1963:PLS.5.1963.1

Číslo: I/1964

Právní věta:

Směrnice pléna Nejvyššího soudu k uplatnění ustanovení § 4 - 6 trestního řádu o zárukách a účasti zástupců společenských organizací v trestním řízení a k dalším zákonným ustanovením s tím souvisejícím.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 13.12.1963

Spisová značka: Pls 5/63

Číslo rozhodnutí: I

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla:

Předpisy: 141/1961 Sb. § 4

§ 12

§ 183

§ 315

§ 331

§ 333

§ 350

§ 5

§ 6

§ 61

§ 73

Druh: Stanoviska

Sbírkový text rozhodnutí:

Jedním z prostředků, jímž se na úseku soudnictví uskutečňuje zásada zakotvená v čl. 2 odst. 4 Ústavy ČSSR, že zastupitelské sbory a všechny ostatní orgány státu se opírají ve své činnosti o tvůrčí iniciativu a o přímou účast pracujících, je spolupráce orgánů činných v trestním řízení se společenskými organizacemi pracujících formami upravenými zákonem.

V obecných formách se tato spolupráce uskutečňuje za tím účelem, aby se posílilo výchovné působení trestního řízení a aby se také tímto způsobem zamezovalo a předcházelo trestné činnosti.

Práva a povinnosti společenských organizací v tomto směru jsou upraveny v ustanoveních § 3 odst. 2 a § 8 tr. ř.

V rámci obecných zásad zmíněné spolupráce mají zvláštní význam instituce záruk a účasti zástupců společenských organizací (společenského žalobce a společenského obhájce) na trestním řízení – § 4-6 tr. ř.).

K zajištění jednotného výkladu ustanovení trestního zákona a trestního řádu týkajících se těchto institucí vydává plénum Nejvyššího soudu podle § 26 písm. c) a § 30 odst. 2 písm. a) zák. o organizaci soudů tuto směrnici:

I.

Záruka za nápravu obviněného (§ 4 tr. ř.):

1. Účelem záruk za nápravu obviněného je zajištění podmínek pro nápravu pachatele trestného činu i bez jeho trestního stíhání popř. při upuštění od potrestání nebo po jeho odsouzení k trestu, s nímž není bezprostředně spojena ztráta svobody (při podmíněném odsouzení, při odsouzení k trestu nápravného opatření nebo k peněžitému trestu, zákazu činnosti, popř. propadnutí věci, samostatně uložených). K nápravě pachatele a jeho řádnému chování v práci i v občanském životě má napomáhat zejména výchovné působení kolektivu na pracovišti provinilého občana.

Tyto záruky mohou nabídnout pouze společenské organizace taxativně vypočtené v § 4 odst. 1 tr. ř.

Podle § 4 odst. 1 tr. ř. mají být věci, v nichž byl soudu zaslán návrh na převzetí záruky za nápravu obviněného, projednaný v hlavním líčení. Jestliže společenská organizace nabídne záruku za nápravu obviněného až po vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně a dojde k odvolacímu řízení (pokud odvolání nepodal pouze poškozený), posoudí odvolací soud podanou záruku jako novou skutečnost podle § 249 odst. 2 tr. ř.

Podle ustanovení trestního řádu nejsou společenské organizace oprávněny nabídnout převzetí záruky za nápravu obviněného teprve v řízení podle § 60 odst. 1 tr. zák. a § 330 tr. ř. o tom, zda se vykoná podmíněně odložený trest odnětí svobody a žádat, aby na základě takové záruky nebyl nařízen výkon trestu u odsouzeného, který nesplnil podmínky nutné k tomu, aby se osvědčil. Záruku za nápravu obviněného nelze nabídnout ani v řízení podle § 64 odst. 1 tr. zák. a § 332 tr. ř. stran podmíněně propuštěného.

2. Společenské organizace, které mohou nabídnout záruku za nápravu obviněného jsou:

a/ základní organizace Revolučního odborového hnutí,

b/ základní organizace Československého svazu mládeže, při čemž je u obou těchto organizací třeba splnění další podmínky, že působí na pracovišti obviněného.

Není nutné, aby obviněný byl na pracovišti, na němž působí základní organizace ROH nebo ČSM, v pracovním poměru. Postačí, je-li v pracovním poměru obdobném, pokud nejde jen o příležitostnou, krátkou dobu trvající práci.

Z hlediska § 4 odst. 1 tr. ř. je třeba za pracoviště považovat též jednotku, kde obviněný koná službu v ozbrojených silách a ozbrojených sborech. Pro vojáky přichází jako společenská organizace v úvahu pouze základní organizace ČSM.

Nutné je, aby obviněný na pracovišti, na němž působí společenská organizace, byl zaměstnán

(pracoval) v době, kdy společenská organizace záruku nabízí. Obviněný však nemusí být členem společenské organizace, jež nabízí záruku za jeho nápravu. Základním předpokladem nabídnutí záruky za nápravu obviněného je, aby společenská organizace natolik znala obviněného, aby mohla odpovědně posoudit jeho osobní a charakterové vlastnosti, pohnutku, která jej vedla ke spáchání trestného činu, a možnosti zabezpečení výchovného působení na obviněného, aniž by přitom bylo třeba u něho výkonu trestu odnětí svobody.

Všechny tyto okolnosti může nejlépe posoudit společenská organizace, jestliže obviněný spáchal trestný čin přímo na pracovišti. Nabídnutí záruky není ovšem vyloučeno ani když byl trestný čin spáchán mimo pracoviště. V takovém případě je třeba, aby orgány činné v trestném řízení náležitě informovaly společenskou organizaci o trestném činu.

Ježto podmínkou nabídnutí záruky za nápravu obviněného je, aby společenská organizace, která záruku nabízí, byla schopna zabezpečit výchovné působení na obviněného, nebude přicházet v úvahu přijetí záruky za obviněného, o němž je známo, že zanedlouho opustí pracoviště, neboť společenská organizace, nabízející za něho záruku, nebude moci zajistit nadále jeho nápravu, zejména působením kolektivu na pracovišti. Vyplývá to i ze skutečnosti, že skončení zaměstnání na pracovišti je důvodem k odvolání záruky, kterou soud přijal.

Jestliže však jde o případ, kdy by bylo účelné nabídnout záruku za nápravu obviněného, který má odejít z pracoviště a přejít na pracoviště, kde působí jiná základní organizace ROH nebo ČSM a kde byl obviněný již před tím zaměstnán (takže se vrací na původní pracoviště – jako např. z dlouhodobé práce na montáži apod.), je vždy vhodné, aby ve vzájemné součinnosti se základní organizací ROH nebo ČSM pracoviště, z něhož obviněný odchází, nabídla za jeho nápravu záruku základní společenská organizace ROH nebo ČSM působící na pracovišti, na něž se obviněný vrací a kde je znám. Takový postup přichází v úvahu zejména tam, kde dosavadní pracoviště je jen přechodné. Tak je tomu zvláště u vojáků v základní vojenské službě nebo na vojenském cvičení, kteří zanedlouho vojenskou službu opustí.

Záruku za nápravu obviněného nejsou oprávněny nabídnout základní organizace ROH nebo ČSM, jestliže obviněný v době trestního stíhání (v době, kdy by nabídnutí záruky přicházelo v úvahu) již není zaměstnán na pracovišti, na němž působí některá z těchto základních společenských organizací. Takovou záruku nejsou oprávněny nabídnout ani základní organizace ROH nebo ČSM na pracovišti, kde obviněný není dosud zaměstnán, i když jeho zaměstnání na tomto pracovišti přichází v úvahu, s výjimkou již zmíněného případu, kdy se obviněný na takové pracoviště, kde již byl zaměstnán, vrací. To ovšem nezabavuje soud povinnosti požádat společenskou organizaci na novém pracovišti obviněného o výchovné spolupůsobení.

c/ Nabídnout záruku za nápravu obviněného může též jednotné zemědělské družstvo, jehož je obviněný členem. Obviněný musí být členem JZD v době, kdy JZD nabízí záruku za jeho nápravu. Není však podmínkou, že obviněný spáchal trestný čin v době, kdy byl členem JZD, jež za něho záruku nabízí. Nabídnutí záruky za nápravu obviněného – člena JZD – nebrání, že obviněný přechodně na JZD nepracuje. JZD nejsou oprávněna nabídnout záruku za jiné osoby, které sice v družstvu pracují, ale nejsou jeho členy. Spolupráce orgánů činných v trestním řízení se společenskými organizacemi je stran takových obviněných možná jen v rámci upraveném ustanovením § 3 tr. ř.

3. Orgány společenských organizací oprávněné nabídnout záruku za nápravu obviněného jsou u všech společenských organizací určeny přímo zákonem (§ 4 odst. 1 tr. ř.). Jsou to jen členské schůze. Podle odd. IV. směrnice ÚRO ze dne 30. 1. 1962 o úkolech základních organizací ROH při ustavování společenských žalobců a společenských obhájců a při přejímání záruk za nápravu provinilých osob může členská schůze základní organizace ROH přenést generelně právo nabídnout

převzetí záruky na dílenskou organizaci ROH, která pak rozhoduje na úrovni členské schůze.

Je proto povinností soudu v každém konkrétním případě, kdy společenská organizace nabídla záruku za nápravu obviněného, zkoumat, zda se na nabídnutí záruky usnesla členská schůze základní organizace ROH nebo ČSM, či členská schůze JZD. Přitom dbá soud na to, aby v případech, kde jsou jinak dány podmínky k nabídnutí záruky, byly odstraněny formální nedostatky, jestliže o nabídnutí záruky rozhodl nepřislušný orgán takové společenské organizace. Neodstraní-li společenské organizace tyto nedostatky, nemůže soud nabídnutou záruku přijmout.

V oboru vojenského soudnictví je nutné, aby soud vždy též zkoumal, zda nebyla při nabídnutí záruky za nápravu obviněného ze strany ZO ČSM porušena zásada nedílné velitelské pravomoci a zda návrh záruky nebyl soudu předložen bez vědomí příslušného velitele. Při uplatňování ustanovení trestního řádu týkajících se záruk je třeba, aby byl zachováván postup ZO ČSM blíže stanovený směrnicemi ministra národní obrany a náčelníka hlavní politické správy

Nebyl-li tento postup zachován, musí soud vysvětlit ZO ČSM nesprávnost jejího postupu a působit k tomu, aby tento nedostatek byl odstraněn.

Při projednávání záruk za nápravu obviněných se základní organizace ROH řídí usnesením ÚRO z 30. 1. 1962. Základní organizace ČSM pak usnesením předsednictva ÚV ČSM ze dne 26. dubna 1962.

4. Podmínky převzetí záruky za nápravu obviněného vymezuje rovněž zákon v § 4 odst. 1 tr. ř.

Základním předpokladem je, že se obviněný dopustil trestného činu menší nebezpečnosti pro společnost (§ 3 odst. 4 tr. zák.).

Dalším předpokladem nabídnutí záruky za nápravu obviněného je, že obviněný spáchání trestného činu lituje. Tato okolnost musí být patrna z celého chování obviněného po spáchání trestného činu a nelze se spokojit pouze s formálním jeho prohlášením, že činu lituje. Takové prohlášení také není nezbytné, je-li z celkového chování obviněného zřejmé, že spáchaného činu lituje.

K posouzení chování obviněného uvádí zákon (§ 4 odst. 1 tr. ř.) jako další podmínku skutečnost, že obviněný projevuje účinnou snahu po nápravě, zejména tím, že nahradil způsobenou škodu nebo jinak se přičinil o odstranění škodlivých následků. Při posouzení, zda obviněný nahradil škodu, je třeba uvážit jeho poměry, zejména majetkové a výdělkové, tj. jeho možnost škodu nahradit; se zřetelem k § 59 odst. 2 tr. zák. bude tedy třeba posoudit, zda tak učinil podle svých sil.

Vzhledem k tomu, že jen záruka nabídnutá za splnění podmínek v zákoně uvedených může mít důsledky v trestním řízení, je nutné, aby jejich splnění vždy zkoumal soud, jemuž byla záruka nabídnuta. Není-li splnění podmínek týkajících se osoby obviněného z hlediska záruk dostatečně zřejmé z návrhu na převzetí záruky, je nutné, aby je soud zjistil popř. ještě před předběžným projednáním obžaloby nebo před hlavním líčením výsledkem informovaného člena výboru základní organizace ROH nebo ČSM nebo člena představenstva JZD. V každém případě je nutné, aby soudy zejména při osobním styku upozorňovaly společenské organizace (základní popř. i jejich nadřazené složky) na nedostatky, které se při nabídnutí záruk za nápravu obviněného vyskytly.

Soud vždy dbá, aby návrh na převzetí záruky za nápravu obviněného byl soudu podán písemně. Takový návrh založí do spisu.

5. Důsledky nabídnuté záruky za nápravu obviněného se řídí podle toho, v kterém stadiu trestního stíhání byla záruka nabídnuta a v kterém stadiu trestního stíhání se o ní rozhoduje.

a/ Byla-li záruka za nápravu obviněného nabídnuta po podání obžaloby před jejím přijetím nebo

nepostupoval-li prokurátor po nabídnutí záruky podle § 163 odst. 4 tr. ř. nebo podle § 174 odst. 3 tr. ř. se zřetelem k § 4 tr. ř., nýbrž podal obžalobu, nařídí předseda senátu obligatorně předběžné projednání obžaloby (§ 186 odst. 2 tr. ř.). V takovém případě je tedy vyloučeno, aby předseda senátu rozhodl sám o přijetí obžaloby podle § 194 tr. ř.

Rozhodne-li soud po předběžném projednání obžaloby, že záruku společenské organizace za nápravu obviněného přijímá, nepokračuje po právní moci tohoto rozhodnutí již ve stíhání obviněného, nýbrž postoupí (obligatorně) věc k projednání místnímu lidovému soudu (§ 188 odst. 2 písm. a) tr. ř.) nebo veliteli ke kázeňskému vyřízení (§ 188 odst. 1 písm. b), § 175 tr. ř.). Soud v rakovém případě rozhodne jediným usnesením, že přijímá záruku společenské organizace za nápravu obviněného a že postupuje věc k projednání místnímu lidovému soudu nebo veliteli ke kázeňskému vyřízení.

Předseda senátu sdělí rozhodnutí soudu organizaci, která záruku převzala, a požádá ji, aby ve smyslu záruky vzala na sebe péči o nápravu obviněného a dbala, aby nahradil (podle svých sil) škodu, kterou trestným činem způsobil, jestliže se tak již nestalo.

Takovýto postup je možný jen tehdy, jestliže na pracovišti obviněného nebo v místě, kde obviněný bydlí, je zřízen místní lidový soud (§ 12 odst. 1 písm. a), 2 písm. a) zák. č. 38/1961 Sb.). Jinému orgánu s výjimkou postoupení věci veliteli ke kázeňskému vyřízení, zejména ani národnímu výboru, nelze věc z důvodů nabídnutí záruky za nápravu obviněného postoupit, neboť podmínkou postupu podle § 188 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 174 odst. 3 tr. ř. je, že byl spáchán (a zažalován) trestný čin.

Dojde-li soud při předběžném projednání obžaloby k závěru, že zažalovaný skutek není trestným činem, nýbrž že jde o provinění (což musí posoudit především), postoupit věc místnímu lidovému soudu nebo jinému příslušnému orgánu podle § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř., aniž rozhodne o záruce nabídnuté za nápravu obviněného. I v takovém případě vyrozumí předseda senátu o rozhodnutí soudu společenskou organizaci, která záruku nabídla.

Nejsou-li dány podmínky k postoupení věci místnímu lidovému soudu k projednání podle § 188 odst. 2 písm. a) tr. ř., nerozhodne soud po předběžném projednání obžaloby o přijetí záruky nabídnuté společenskou organizací za nápravu obviněného, nýbrž - nejsou-li dány důvody k jinému rozhodnutí podle § 188 odst. 1 nebo odst. 2 písm. b) tr. ř. - přijme obžalobu podle § 188 odst. 1 písm. g) tr. ř. a projedná pak otázku přijetí záruky za nápravu obviněného v hlavním líčení podle zásad uvedených níže pod b).

b/ Byla-li záruka za nápravu obviněného nabídnuta po přijetí obžaloby anebo sice před tím, avšak soud po předběžném projednání obžaloby obžalobu přijal, rozhodne o záruce teprve v hlavním líčení. O nabídnuté záruce za nápravu obviněného rozhoduje soud v poradě o rozsudku. Uváží všechny okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného na základě výsledků trestního řízení a po náležitém posouzení, zda jsou splněny všechny podmínky nutné podle zákona k převzetí záruky za nápravu obviněného společenskou organizací. Zejména uváží, zda působení kolektivu, v němž obžalovaný pracuje nebo do něhož bude zařazen, a zda sledování a kontrola chování obviněného ze strany společenské organizace mohou přispět k jeho nápravě i bez výkonu trestu odnětí svobody. Přitom soud o přijetí nebo nepřijetí (zamítnutí) záruky nerozhodne samostatným usnesením.

Rozhodne-li se soud záruku přijmout „vezme na ni zřetel při rozhodování o trestu“ (§ 4 odst. 1 věta druhá tr. ř.). Žádá-li společenská organizace při nabídnutí záruky za nápravu obviněného, aby obviněnému nebyl ukládán určitý druh trestu (např. zákaz činnosti), uváží soud při ukládání trestu po přijetí takové záruky i důvody, pro něž společenská organizace navrhuje, aby nebyl takový trest ukládán. Přijetím záruky se však soud nijak nezavazuje, že v tomto směru společenskou organizaci

vyhoví, protože pro ukládání trestu a volbu jeho druhu jsou rozhodná hlediska uvedená v § 31 tr. zák.

V zájmu zdůraznění výchovného významu přijaté záruky je třeba, aby soud ve výroku rozsudku o trestu, ukládaném se zřetelem k přijaté záruce za nápravu obviněného, tuto skutečnost s konkrétním označením příslušné organizace vyjádřil slovně, nejen citací příslušného ustanovení trestního zákona (např. § 24 odst. 1 písm. b), § 58 odst. 1 písm. b) tr. zák., a to tím spíše, že při ukládání trestu nápravného opatření, trestu peněžitého nebo zákazu činnosti či propadnutí věci, se příslušná ustanovení trestního zákona upravující tyto tresty o záruce společenské organizace za nápravu obviněného nezmiňují.

Nepřijme-li soud záruku za nápravu obviněného, vyloží to pouze v odůvodnění rozsudku (§ 125 věta 4 tr. ř.).

Přijetí záruky za nápravu obviněného je možné jen, bylo-li od potrestání obviněného upuštěno (§ 24 odst. 1 tr. ř.) nebo byl-li mu uložen trest odnětí svobody, jehož výkon byl podmíněně odložen (§ 58 odst. 1 tr. zák.), při trestu nápravného opatření (§ 43 až 45 tr. zák.), zákazu činnosti (§ 49, 50 tr. zák.), trestu peněžitým (§ 53 tr. zák.) a propadnutí věci (§ 55, 58 tr. zák.), pokud nebyly uloženy vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Jsou-li dány důvody pro upuštění od potrestání obviněného nebo pro jeho podmíněné odsouzení i bez nabídky záruky společenské organizace za jeho nápravu (§ 24 odst. 1 písm. a) nebo § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák.), přijme soud záruku společenské organizace nabídnutou za nápravu obviněného a upustí od potrestání nebo podmíněně odloží výkon trestu odnětí svobody i se zřetelem k přijaté záruce podle § 24 odst. 1 písm. b) nebo podle § 58 odst. 1 písm. b) tr. zák. Takové rozhodnutí je důvodné proto, že u obviněného, který splňuje předpoklady, aby bylo upuštěno od jeho potrestání nebo aby mu byl uložen podmíněný trest odnětí svobody i bez záruky společenské organizace, by nebylo správné vylučovat součinnost společenské organizace a sílu pracovního kolektivu při nápravě obviněného na základě nabídnuté záruky.

Při ukládání trestu s přihlédnutím k převzaté záruce společenské organizace musí soud dbát o to, aby povahou konkrétních trestů nebylo provedení záruky předem zmařeno. Proto při ukládání nápravného opatření nepřichází v úvahu změna zaměstnání obviněného na pracovišti mimo dosah společenské organizace, která záruku převzala, nebo na pracoviště, kde se nemůže projevit výchovná síla kolektivu. Také při ukládání trestu zákazu činnosti je třeba volit takovou jeho formu, aby s ní nebyla pro obviněného nutně spojena změna pracoviště mimo dosah společenské organizace, jež převzala záruku.

Zákon (§ 4 odst. 1 věta druhá tr. ř.) uvádí, že soud, jemuž byl zaslán návrh společenské organizace na převzetí záruky za nápravu obviněného, projedná věc v hlavním líčení zpravidla před pracovním kolektivem. Zákon tu má na mysli především takové případy, kdy může takové projednání věci se zřetelem ke všem okolnostem případu, zejména však s přihlédnutím k poměrům na pracovišti, přispět k zvýšení výchovného působení hlavního líčení.

Nebyla-li záruka za nápravu obviněného soudem prvního stupně bez dostatečných důvodů přijata, a toto pochybení mohlo vést nebo vedlo k nesprávnému výroku o trestu, nebo byla-li záruka nabídnuta až po vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně, zruší odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu a věc se vrátí zpravidla soudu prvního stupně s tím, aby o přijetí záruky znovu rozhodl, a aby se zřetelem k tomuto rozhodnutí znovu rozhodl i o trestu. Jestliže na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku soudu prvního stupně správně zjištěn, popřípadě, který byl doplněn důkazy provedenými bezprostředně před odvolacím soudem, dojde odvolací soud k jednoznačnému závěru, že je třeba přijmout záruku za nápravu obviněného a uložit se zřetelem k tomu nový trest, není vyloučeno, aby podle § 259 odst. 3 tr. ř. sám záruku přijal a uložil nový trest.

Obdobně postupuje odvolací soud při nesprávném výroku o trestu v důsledku přijaté záruky. Přijetí záruky předpokládá vždy posouzení její důvodnosti. Je-li proto třeba otázku důvodnosti záruky posoudit a odvolací soud nemá pro toto posouzení dostatek podkladů, bude nutno, aby se zřetelem na § 4 odst. 1 tr. ř. druhá věta rozhodl o záruce vždy soud prvního stupně.

6. Vyrozumění společenské organizace o přijaté záruce a o výsledku trestního stíhání.

Přijal-li soud záruku společenské organizace za nápravu obviněného a se zřetelem k ní pak rozhodl o trestu, vyrozumí o odsouzení popř. o upuštění od potrestání obligatorně společenskou organizaci, která převzala záruku za nápravu obviněného s tím, že jí doručí ihned po právní moci rozsudku jeho opis a zároveň ji požádá o výchovné spolupůsobení ve smyslu přijaté záruky. Přitom v zájmu správného a účinného výchovného působení upozorní soud odborovou organizaci na směrnici ÚRO z 30. 1. 1962 o úkolech základních organizací ROH při ustavování společenských žalobců a společenských obhájců a při přejímání záruk za nápravu provinilých osob, popř. organizaci ČSM na usnesení předsednictva ÚV ČSM ze dne 26. dubna 1962 o poslání a úkolech ČSM při upevňování socialistické zákonnosti, či výše citovanou směrnici ministra národní obrany a náčelníka hlavní politické správy.

Při žádosti o provádění převzaté záruky za nápravu obviněného nabídnuté JZD poučí soud představenstvo JZD o dalším postupu obdobně, jak je uvedeno ve výše citované směrnici ÚRO.

V žádosti o výchovné spolupůsobení upozorní soud též, na které konkrétní stránky věci a osoby odsouzeného, jež vyšly najevo v trestním řízení, by se měla společenská organizace (její výbor, zejména však pracovní kolektiv, v němž bude odsouzený začleněn) zaměřit (např. dbát o to, aby se odsouzený vystríhal požívání alkoholických nápojů, přihlížet k tomu, jaké kladné zájmy, jež u něho vyšly najevo v trestním řízení, by měly být podporovány - např. zájem o sport, o ty či ony kulturní akce apod.) tak, aby se odsouzený zbavil nedostatků, které vedly k tomu, že spáchal trestný čin. Soud upozorní též na zjištěné příčiny trestné činnosti odsouzeného s tím, aby byly odstraněny, je-li tato možnost v dosahu společenské organizace, popř. aby k tomu bylo působeno. Uloží-li soud odsouzenému podmíněný trest odnětí svobody nebo nápravné opatření, dohodne se společenskou organizací podávání zpráv o postupu nápravy obviněného. Lhůty takto dohodnuté je třeba u soudu sledovat a po jejich uplynutí žádat společenskou organizaci, aby sdělila soudu zmíněné skutečnosti. Vyskytnou-li se nedostatky v chování odsouzeného, jež nejsou zatím tak závazné, aby z toho byly vyvozeny nejkrajnější důsledky (např. nařízení výkonu trestu podmíněně odloženého, přeměna nápravného opatření v trest odnětí svobody), jež však by k takovým důsledkům mohly vést, je vhodné, aby soud přispěl při výchovném působení společenské organizace na pomoc případným pohovorem s obviněným, jeho důrazným poučením apod. Závady, které soud shledá na straně orgánů společenské organizace nebo vedení závodu při působení na odsouzeného, projedná s těmito orgány, popř. s nadřízenými složkami.

Nebyla-li záruka přijata, vysvětlí soud společenskou organizaci, která nabídla převzetí záruky za nápravu obviněného, popř. doručení opis rozsudku, proč nebylo možno záruku přijmout.

7. K odvolání převzaté záruky společenskou organizací (po projednání na členské schůzi, popř. na schůzi dílenské organizace) může dojít pto závady v chování odsouzeného, po jejichž průběžném zhodnocení dojde členská schůze k závěru, že veškerá opatření a výchovné prostředky se minuly účinkem. Jsou však i jiné příčiny, pro něž nemůže nadále převzatá záruka bez zavinění odsouzeného plnit své poslání, např. pro změnu podmínek na pracovišti, jež umožňovaly plnění záruky, nebo proto, že skončil pracovní nebo obdobný poměr odsouzeného na pracovišti. Proto odvolání převzaté záruky společenské organizace za nápravu obviněného není bez dalšího důvodem k nařízení výkonu podmíněně odloženého trestu či k přeměně nápravného opatření v trest odnětí svobody. Odvolala-li však společenská organizace z jakýchkoliv důvodů záruku za nápravu podmíněně odsouzeného,

přezkoumá soud vždy chování odsouzeného již během zkušební doby a podle výsledku zjištění rozhodne, zda se trest vykoná. Výkon trestu pak z důvodu odvolání záruky nařídí jen tehdy, jestliže shledá, že podmíněné odsouzení neplní své poslání zaviněním odsouzeného (§ 60 odst. 2 tr. zák.). Obdobným způsobem postupuje soud i při nápravném opatření z hlediska jeho přeměny v trest odnětí svobody, i když to zákon výslovně nestanoví (§ 45 odst. 2 tr. zák.).

II.

Společenská zástupci:

S institucí záruky za nápravu obviněného úzce souvisí instituce společenských zástupců. Společenské zástupce mohou vysílat pouze organizace uvedené v § 4 odst. 1 tr. ř., o čemž rozhodují rovněž členské schůze těchto organizací (popř. schůze dílenské organizace ROH).

Společenská zástupci se mohou podle jednoznačného ustanovení zákona (§ 5, § 183 odst. 1 tr. ř. se zřetelem též k § 12 odst. 3 tr. ř.) za společenskou organizaci účastnit projednávání věci pouze před okresním soudem při hlavním líčení.

Jejich účast na odvolacím řízení a v jakémkoli veřejném zasedání je tudíž vyloučena. Na tom nic nemění ani okolnost, že společenská zástupci jsou v trestním řízení stranou (§ 12 odst. 5 tr. ř.), že mohou se souhlasem předsedy senátu klást vyslychaným osobám otázky (§ 215 odst. 1 tr. ř.) a mají právo na závěrečnou řeč (§ 216 odst. 2 tr. ř.). Zákon v ustanoveních o veřejném zasedání (§ 233 odst. 1 tr. ř.) a o odvolacím řízení (§ 245 a násl. tr. ř.) nemá ustanovení o tom, že by měl nebo mohl předseda senátu vyrozumět nebo předvolat společenského zástupce k veřejnému zasedání o odvolání.

Účast společenského zástupce je vyloučena i při projednání věci v hlavním líčení konaném krajským soudem jako soudem prvního stupně (ať již z důvodu § 17 tr. ř. či § 26 písm. a) nebo c) tr. ř.).

Společenský zástupce se může účastnit projednání věci při hlavním líčení i tehdy, koná-li se v důsledku zrušení rozsudku okresního soudu odvolacím soudem, popř. v důsledku zrušení rozsudku okresního soudu Nejvyšším soudem na základě stížnosti pro porušení zákona.

Společenská zástupci podle znění zákona (§ 5, § 183 odst. 1 tr. ř.) vystupují při hlavním líčení před okresním soudem jménem společenské organizace podle stanoviska, které společenská organizace na členské schůzi zaujala ke spáchanému trestnému činu a k osobě pachatele a toto stanovisko společenské organizace tlumočí při soudním jednání. Podle tohoto stanoviska vykonávají buď společenskou obžalobu nebo společenskou obhajobu. Proto je třeba, aby členská schůze rozhodla, zda navrhuje soudu, aby se její zástupce zúčastnil projednání věci jako společenský žalobce nebo jako společenský obhájce. Přitom rozhodne též o osobě společenského žalobce nebo společenského obhájce. Měl by to být vždy člen kolektivu, který je s věcí dostatečně obeznámen a má předpoklady k tomu, jednak správně tlumočit soudu stanovisko společenské organizace, jednak vystupovat před soudem tak, aby byl splněn společenský význam této instituce.

1. Společenský žalobce je společenskou organizací vyslán k podpoře obžaloby zvláště v případech, kdy trestný čin obviněného vyvolal nepříznivý ohlas u pracujících na pracovišti pro závažnost činu, jeho zavržitelnost z hlediska způsobu jeho provedení a škodlivých následků, jež vyvolal, pohnutek pachatele a míry jeho zavinění. Společenský žalobce má proto při své účasti v hlavním líčení upozornit na všechny důsledky jednání obviněného, na morální odsouzení činu kolektivem pracujících a seznámit soud podrobně s osobou obviněného, s tím, jak se již dříve projeví nedostatky jeho povahy, jaký ohlas již dříve na pracovišti vyvolávaly, zda bylo působeno a jak k nápravě obviněného. Přitom uvede i klidné stránky obviněného a okolnosti mající význam pro

posouzení možnosti způsobu jeho nápravy.

2. Účast společenského obhájce přichází v úvahu tehdy, má-li být tlumočeno soudu převážně kladné stanovisko kolektivu pracujících k osobě obviněného, přičemž, má-li jeho účast splnit své poslání, uvede i nepříznivé okolnosti týkající se obviněného a povahy trestného činu. Může však často výstižněji než provedené důkazy objasnit soudu i příčiny takových nepříznivých okolností a vlivy, jež na obviněného působily před spácháním trestného činu, což může mít vliv na zjištění správné míry odpovědnosti obviněného za takový čin. Vyslání společenského obhájce není proto též omezeno na podmínky uvedené v § 4 odst. 1 tr. ř.

Z povahy věci je vyloučeno, aby se hlavního líčení v téže věci proti témuž obviněnému zúčastnil jak společenský žalobce, tak společenský obhájce.

I když společenský obhájce a společenský obhájce tlumočí soudu odlišná stanoviska společenských organizací k trestnému činu a k osobě obviněného, je jejich povinností, aby vždy přispěl k správnému posouzení projednávané věci na základě zjištěné objektivní pravdy (§ 183 odst. 3 tr. ř.), což se může stát i tím, že se zřetelem na stanovisko společenské organizace sdělují soudu okolnosti, které popř. nejsou zřejmé z provedených důkazů a z obsahu spisů, jež však mohou mít význam pro hodnocení provedených důkazů a tím i pro rozhodnutí věci, pro jeho přesvědčivost a pro výchovné působení soudního řízení a rozhodnutí soudu.

Účast společenských zástupců by měla zpravidla přispět i ke zvýšení aktivity společenských organizací při odstraňování příčin negativních jevů, jež vedou k trestné činnosti na pracovišti, ji podmiňují nebo podporují.

3. Důsledky návrhu společenské organizace na účast jejího zástupce při projednání věci při hlavním líčení.

O návrhu společenské organizace na účast společenského žalobce nebo společenského obhájce při hlavním líčení rozhodne soud samostatným usnesením, proti němuž není stížnost přípustná. Vyhovět návrhu společenské organizace může usnesením též sám předseda senátu (§ 183 odst. 2 tr. ř.). Projednává-li se však návrh v neveřejném zasedání o předběžném projednání obžaloby nebo teprve v hlavním líčení, anebo má-li předseda senátu pochybnosti o důvodnosti návrhu, rozhodne o něm senát, který jediný také může návrh zamítnout. Dojde-li návrh soudu po přijetí obžaloby, avšak před hlavním líčením a předseda senátu sám návrhu nevyhoví, je vhodné projednat jej v neveřejném zasedání a neodkládat rozhodnutí o tom až na hlavní líčení. To proto, aby mohla být společenská organizace o rozhodnutí o návrhu včas vyrozuměna a aby mohla v případě přijetí návrhu účast společenského zástupce náležitě připravit. Jestliže rozhodne soud kladně o účasti společenského zástupce již před tím, než doručuje obžalobu, zašle s usnesením o účasti společenského zástupce společenské organizace též opis obžaloby (§ 196 odst. 1 tr. ř.). Rozhodne-li soud kladně o účasti společenského zástupce teprve po té, kdy ostatním stranám nebo účastníkům řízení doručil obžalobu, je v zájmu věci, aby byl i v takovém případě doručen opis obžaloby společenské organizaci spolu s usnesením o účasti společenského zástupce.

Soud zamítne návrh společenské organizace na účast společenského zástupce, není-li společenská organizace, která návrh podala, k němu oprávněná.

Soud zamítne návrh též tehdy, je-li z něho patrné, že nebyl projednán na členské schůzi základní organizace nebo že nebyl dodržen postup stanovený pro podmínky armády a tento nedostatek nebyl po upozornění soudu odstraněn.

Konečně zamítne soud návrh také tehdy, byl-li navržen zároveň společenský žalobce a společenský

obhájce a projednání věci s příslušnými společenskými organizacemi nevedlo k cíli, pokud se zřetelem na povahu věci nepřipustil pouze jednoho z nich, zatím co účast druhého vyloučil.

Vzhledem k významu vystoupení společenských zástupců, zejména pak vzhledem k tomu, že při hlavním líčení mají přispět k objasnění okolností, za nichž byl trestný čin spáchán a okolností týkajících se osoby obviněného apod., je nezbytné, aby předseda senátu společenského zástupce vždy náležitě poučil a aby závěrečný projev (podstatný obsah) společenského zástupce byl zachycen v protokolu o hlavním líčení.

Soud zašle společenské organizaci, jež vyslala společenského zástupce, vždy opis rozsudku (zprošťujícího i odsuzujícího - § 130 odst. 4 tr. ř.).

III.

Záruky za dovršení nápravy odsouzeného (§ 6 odst. 1 tr. ř.):

1. Účelem těchto záruk je spoluprací soudů a společenských organizací dovršit nápravu odsouzeného započatou a prováděnou ve výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonem trestu zákazu činnosti, v případě podmíněného propuštění nebo podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti.

K dovršení nápravy odsouzeného má přispět především výchovné působení kolektivu na pracovišti, v němž bude odsouzený pracovat, a zabezpečení podmínek nutných k tomu, aby se odsouzený v době zkušební osvědčil. Převýchova odsouzeného má sledovat i širší účel, aby se odsouzený nedopustil ani po uplynutí zkušební doby další trestné činnosti nebo protispoločenského jednání a aby žil trvale řádným životem pracujícího člověka.

Záruku za převýchovu odsouzeného mohou nabídnout rovněž pouze společenské organizace ROH, ČSM nebo JZD, a to po projednání věci na členské schůzi (poř. na schůzi dílenské organizace ROH).

2. Podmínky převzetí záruky za dovršení nápravy odsouzeného nejsou v § 6 odst. 1 tr. ř. blíže vymezeny kromě předpokladu vyplývajícího ze vztahu odsouzeného k pracovišti, na němž působí společenské organizace v tomto ustanovení uvedené (s odkazem na § 4 odst. 1 tr. ř.).

Základní podmínkou je i zde, aby měla společenská organizace nabízející záruku dostatečné znalosti o odsouzeném, jeho povaze, poměrech a všech okolnostech, opravňujících nabídku záruky za dovršení nápravy odsouzeného. Zda je tato podmínka splněna, musí soud s obzvláštní pečlivostí posoudit zejména u odsouzených, u nichž dosavadní výkon trestu odnětí svobody trval dlouhou dobu, během které mohlo dojít k takovým změnám v osazenstvu na pracovišti, kde odsouzený před svým odsouzením pracoval, že tam není znám.

Podmínkou nabídnuté záruky za dovršení nápravy odsouzeného není, že došlo k odsouzení za trestný čin menší nebezpečnosti pro společnost. Oprávněné společenské organizace proto mohou, jsou-li jinak splněny základní předpoklady podmíněného propuštění (popř. podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti) a podmínky nutné ke splnění účelu záruky, nabídnout záruku i za dovršení nápravy osoby odsouzené k dlouholetému trestu odnětí svobody za závažný trestný čin.

Aby mohla společenská organizace získat náležité podklady pro posouzení, zda lze důvodně očekávat, že nabídnutá záruka splní svůj účel skutečného dovršení nápravy odsouzeného, opravňuje ji zákon (§ 6 odst. 1 posl. věta, § 331 odst. 2 tr. ř.), aby se informovala o stavu převýchovy odsouzeného.

Je na soudech, aby při projednávání žádostí společenských organizací za podmíněné propuštění

odsouzeného, spojených s nabídkou záruky za dovršení nápravy odsouzeného, náležitě o tomto oprávnění společenskou organizaci poučily a poukázaly na to, že návrh může mít úspěch pouze tehdy, jsou-li dány základní podmínky podmíněného propuštění stanovené zákonem, tj. že si odsouzený odpykal potřebnou část uloženého trestu a ve výkonu trestu svým vzorným chováním a poctivým poměrem k práci prokázal polepšení (§ 61 odst. 1 tr. zák. návěta).

3. Důsledky nabídnuté záruky za dovršení nápravy odsouzeného spojení se žádostí společenské organizace za podmíněné propuštění nebo za podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti.

Jsou-li u odsouzeného, jemuž byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, splněny podmínky podmíněného propuštění uvedené v návěti § 61 odst. 1 tr. zák. a lze-li očekávat, že převzetí záruky společenskou organizací vzhledem k poměrům na pracovišti, kam se odsouzený vrátí, dovrší jeho nápravu, přijme soud nabídku záruky a odsouzeného podmíněně propustí. O přijetí záruky nerozhoduje soud samostatným usnesením, nýbrž rozhodne, že na základě záruky podmíněně odsouzeného propouští podle § 61 odst. 1 písm. b) tr. zák. Nabídla-li společenská organizace záruku za dovršení nápravy odsouzeného a jsou-li dány též důvody podmíněného propuštění v § 61 odst. 1 písm. a) tr. zák., tj. že i bez záruky lze očekávat, že odsouzený po podmíněném propuštění povede řádný život pracujícího člověka, není to důvodem k zamítnutí záruky. V takovém případě soud opře svůj výrok jak o § 61 odst. 1 písm. a) tr. zák., tak i o § 61 odst. 1 písm. b) tr. zák.

U odsouzeného, jemuž byl uložen trest zákazu činnosti, uvádí zákon (§ 61 odst. 2 tr. zák.) jako podmínku podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti:

že odsouzený v době výkonu trestu vzorným plněním svých povinností v zaměstnání nebo v povolání a způsobem svého života prokázal, že dalšího výkonu tohoto trestu není třeba.

nebo že soud přijme záruku nabídnutou společenskou organizací za dovršení nápravy odsouzeného, aniž přitom uvádí další podmínky.

To ovšem nelze chápat tak, jako by samotná skutečnost, že společenská organizace nabídla záruku za dovršení nápravy odsouzeného, stačila bez dalšího k podmíněnému upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti. Soud přijme takovou záruku a upustí podmíněně od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti jen tehdy, jestliže též se zřetelem k chování odsouzeného a jeho poměru k práci po dobu trvajícího zákazu činnosti může důvodně očekávat, že při péči, která bude odsouzenému věnována ze strany společenské organizace, povede i nadále takový život, že dalšího výkonu trestu zákazu činnosti není třeba.

Přijme-li soud záruku za dovršení nápravy odsouzeného a odsouzeného podmíněně propustí, je povinen, jakmile usnesení o tom nabude právní moci, zaslat toto usnesení soudu, který rozhodl ve věci (který uložil trest) v prvním stupni (§ 315 odst. 2 tr. ř.) a společenskou organizaci, která záruku nabídla. Soud, který rozhodl ve věci (uložil trest) v prvním stupni, pak požádá společenskou organizaci o výchovné spolupůsobnosti. Přitom platí obdobně, co bylo uvedeno o vyrozumění společenské organizace při přijetí záruky za nápravu obviněného. Zároveň požádá soud společenskou organizaci, aby v případě, že by záruka neplnila své poslání a organizace pro způsob života odsouzeného, porušování omezení a podmínek soudem stanovených nebo z jiných příčin záruku odvolala, sdělila toto svoje rozhodnutí soudu (§ 331 odst. 3, § 350, § 329 odst. 1 tr. ř.).

I zde dbá soud, aby byl společenskou organizací pravidelně informován o chování odsouzeného.

Odvolala-li společenská organizace záruku za dovršení nápravy odsouzeného, přezkoumá soud vždy chování odsouzeného během dosud prošlé zkušební doby a podle výsledků zjištění buď nařídí výkon

zbytku trestu nebo podmíněné propuštění či podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti ponechá v platnosti (§ 64 odst. 5 tr. zák. a § 350 tr. ř.).

Byla-li žádost společenské organizace za podmíněné propuštění odsouzeného nebo za podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti spojena s nabídnutím záruky za dovršení nápravy odsouzeného zamítnuta, může společenská organizace takovou žádost (návrh) opakovat, aniž je při tom vázána nějakou lhůtou (§ 331 odst. 1 posl. věta, § 350 tr. ř. týkají se pouze nové žádosti odsouzeného). Proti usnesení, jímž soud zamítl návrh společenské organizace za podmíněné propuštění, spojený s nabídkou záruky za dovršení nápravy odsouzeného, může společenská organizace podat stížnost, ježto dala podnět (§ 142 odst. 1, § 333 odst. 3 tr. ř.). Společenská organizaci však nepřisluší právo podat stížnost proti rozhodnutí o tom, že se vykoná zbytek trestu nebo že se podmíněné propuštění ponechává v platnosti, a to ani tehdy, když odvolala záruku; v tomto řízení není totiž společenská organizace rozhodnutím přímo dotčena ani není oprávněna k podání návrhu.

Návrh společenské organizace na podmíněné propuštění nebo na podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, musí být spojen s nabídkou převzetí záruky za dovršení nápravy odsouzeného. Jinak jde pouze o podnět, aby o podmíněném propuštění (podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti) soud rozhodl. Přesto je třeba o způsobu vyřízení podnětu společenskou organizaci vyrozumět a přiměřeně ji poučit, popř. - jsou-li pro to dány podmínky - upozornit ji, aby (po projednání na členské schůzi) návrh doplnila nabídnutím záruky za dovršení nápravy odsouzeného.

IV.

Záruky nahrazující vazbu u obviněného (§ 6 odst. 2 tr. ř.):

Tento druh záruk mohou nabídnout rovněž pouze společenské organizace uvedené v § 4 odst. 1 tr. ř. O nabídce záruky nahrazující vazbu rozhodují tyto společenské organizace též na členské schůzi, popř. na schůzi dílenské organizace (v armádě je třeba zachovávat postup uvedený již vpředu).

Vazbu, odůvodněnou obavou, že obviněný bude působit na svědky nebo spoluobviněné, anebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestné stíhání (vazbu koluzní - § 67 písm. b) tr. ř.) nelze nahradit zárukou společenské organizace. Vyplývá to z ustanovení § 73 odst. 1 tr. ř., které uvádí, že za podmínek tam uvedených může být převzetím záruky společenské organizace nahrazena vazba pouze tehdy, je-li tu jen důvod vazby uvedený v § 67 písm. a) nebo c) tr. ř., tj. obava, že obviněný uprchne nebo se bude skrývat, aby se vyhnul trestnímu stíhání nebo trestu, nebo že bude pokračovat v trestné činnosti nebo dokoná trestný čin, o který se pokusil nebo vykoná trestný čin, který připravoval, nebo kterým hrozil.

Záruka musí směřovat k tomu, že bude působit na obviněného:

a/ aby se nedopustil žádného jednání uvedeného v § 67 písm. a) nebo c) tr. ř.,

b/ aby se na vyzvání dostavil k soudu, prokurátorovi nebo vyšetřovacímu orgánu (§ 73 odst. 1 tr. ř.).

Obě tyto podmínky musí být dány současně.

Záruka může být nabídnuta před vzetím obviněného do vazby (§ 68 věta první tr. ř.) nebo za jejího trvání, kdy nutno pak nabídnutou záruku považovat za důvod k přezkoumání důvodnosti dalšího trvání vazby (§ 72 odst. 1 tr. ř.).

O přijetí záruky, nahrazující vazbu, byla-li záruka nabídnuta před podáním obžaloby, rozhoduje prokurátor, byla-li záruka nabídnuta až v řízení před soudem (§ 68 věta druhá tr. ř.) soud (senát) zpravidla v neveřejném zasedání.

Přijme-li soud záruku společenské organizace nahrazující vazbu, nerozhodne o tom ve zvláštním usnesení, nýbrž rozhodne pouze o tom, že se vazba nahrazuje zárukou společenské organizace a že se obviněný ponechává na svobodě nebo že se propouští z vazby. Jakmile nabude usnesení o převzetí záruky nahrazující vazbu právní moci, vyrozumí soud o tom společenskou organizaci.

I když společenská organizace nabídla převzetí záruky nahrazující vazbu u obviněného a soud v důsledku přijetí záruky nevezal obviněného do vazby, není vyloučeno, aby své rozhodnutí kdykoli změnil, zavinil-li obviněný později obavy zakládající důvody vazby, zejména pak vznikl-li důvod koluzní vazby podle § 68 písm. b) tr. ř. Soud vezme obviněného do vazby také tehdy, odvolá-li společenská organizace převzatou záruku a je-li tu důvod vazby. Odvolala-li společenská organizace záruku, důvody vazby však dány nejsou, není důvodu, aby soud o vazbě rozhodoval (ledaže by v řízení před soudem navrhl vazbu v důsledku odvolání záruky prokurátor).

Proti usnesení, jímž nebylo vyhověno návrhu společenské organizace, aby byla vazba nahrazena zárukou, je stížnost přípustná.

V.

Společenské organizace vyjmenované v § 4 odst. 1 tr. ř. mohou navrhopvat zahlázení odsouzení před uplynutím doby od výkonu nebo prominutí zbytku trestu nebo promlčení jeho výkonu nebo prominutí zbytku trestu nebo promlčení jeho výkonu jinak zákonem (§ 69 odst. 1 tr. zák.) stanovené.

Předpokladem je, že odsouzený prokázal po výkonu nebo prominutí trestu svým vzorným chováním a poctivým poměrem k práci, že se napravil (§ 69 odst. 3 tr. zák.).

Vzhledem k tomu, že v případech splnění tohoto předpokladu není třeba uplynutí zvlášť stanovené doby od výkonu nebo prominutí trestu (popř. promlčení jeho výkonu), nevztahuje se na ně ustanovení § 70 odst. 2 tr. zák. Proto může společenská organizace navrhopvat zahlázení více trestů vedle sebe odsouzenému uložených bez ohledu na to, zda předpoklad uvedený v § 69 odst. 1 tr. zák., tj. uplynutí doby tam uvedené, chybí u některých z těchto odsouzení, popřípadě u všech.

Návrh k zahlázení odsouzení mohou společenské organizace podat jen ohledně osob, za něž by byly oprávněny podávat návrh na přijetí záruky za dovršení jejich nápravy. O podání návrhu k zahlázení odsouzení rozhodují tyto organizace na členské schůzi (popř. na schůzi dílenské organizace ROK).

O návrhu rozhoduje soud v neveřejném zasedání usnesením, proti němuž může společenská organizace podat stížnost (§ 364 odst. 4, § 142 odst. 1 tr. ř.), ježto k rozhodnutí dala podnět.

Jakmile rozhodnutí soudu o zahlázení odsouzení nabylo právní moci, vyrozumí soud o tom společenskou organizaci, která podala návrh k zahlázení odsouzení (§ 365 odst. 1 tr. ř.).

Byl-li návrh společenské organizace na zahlázení odsouzení zamítnut, nebrání to, aby táž organizace návrh opakovala, aniž by v tomto směru byla omezena nějakou lhůtou.

Byl-li zamítnut návrh společenské organizace podaný podle § 69 odst. 3 tr. zák., nutno připustit možnost, aby před uplynutím jednoho roku od rozhodnutí, jímž byl návrh společenské organizace zamítnut, podal žádost na zahlázení odsouzený nebo jiná k tomu oprávněná osoba (§ 363 tr. ř.), uplynula-li zatím doba uvedená v § 69 odst. 1 tr. zák. Je to odůvodněno mírnějšími podmínkami zahlázení odsouzení v tomto ustanovení uvedenými. Při opačném výkladu by mohl totiž být poškozen

odsouzený, za kterého podala návrh k zahlazení odsouzení společenská organizace podle § 69 odst. 3 tr. zák., který sice nesplnil podmínky v tomto ustanovení uvedené, splnil však podmínky uvedené v § 69 odst. 1 tr. zák.